

เด็กเคลื่อนย้าย

มุมมองใหม่
ในการทำงานคุ้มครองเด็ก

เด็กเคลื่อนย้าย มุมมองใหม่ในการทำงานคุ้มครองเด็ก

ISBN 978-616-91114-3-6

สนับสนุนโดย:

องค์การเดร์ เด ซอมส์ เนเธอร์แลนด์

องค์การเดร์เดซอมส์ เนเธอร์แลนด์เป็นองค์กรการกุศลที่ไม่แสวงหากำไรทำงานร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคมและให้การสนับสนุนโครงการทั่วโลก ประมาณ 250 โครงการ เพื่อจัดการแสวงหาประโยชน์จากเด็กให้หมดไป ทั้งแรงงานเด็ก การค้ามนุษย์ การแสวงหาประโยชน์ทางเพศและให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของเด็ก

บรรณาธิการ:

รังสิมา ลิ้มปิสวัสดิ์

คณะทำงาน:

จักรกริสัน จันทร์แสง	วุฒยา เจริญผล
จิราพัชร พิลาจันทร์	วาสนา เก้านพรัตน์
จุฑามาศ ราชประสิทธิ์	วารางคณา มุทุมล
เจนจิณณ์ เออมะ	วิธนะพัฒน์ รัตนาวิพงษ์
ฉวี พงษ์หอม	สุดารัตน์ เสรีวัฒน์
ชลธิรัตน์ แสงสุวรรณ	สมพร เข้มเพ็ชร
เดือน วงษา	สมพงศ์ สระแก้ว
ทัตติยา ลิขิตวงษ์	สรรพสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์
ภัศรภิมาส วิโชคจันทร์แสง	ศิริพร สะโครบานะ
ภูษา ศรีวิลาศ	ศุภณัฐ อุทัยศรี
รติรส ศุภาพร	อัมรินทร์ เปล่งรศมี
วีราภรณ์ ประสพรัตนสุข	อุษา เลิศศรีสันทัต

จัดพิมพ์โดย:

ภาคีสมาชิกเด็กเคลื่อนย้าย (ProCom Thailand)

ที่ติดต่อชั่วคราว:

มูลนิธิผู้หญิง ๒๕๕ ถนนเจริญสุขนิทวงศ์ ๖๒ บางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๓๓ ๕๑๔๙, ๐ ๒๔๓๕ ๑๒๔๖ โทรสาร ๐ ๒๔๓๔ ๖๗๗

ปีที่พิมพ์:

ตุลาคม ๒๕๕๕

ภาพประกอบปก:

Children Mind

ภาพประกอบ:

มูลนิธิกระจกเงา	มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก
Children Mind	มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน
ECPAT Thailand	องค์การช่วยเหลือเด็ก (Save the Children)
โครงการเพื่อน เพื่อน	องค์การเฟรนด์อินเตอร์เนชันแนล ประเทศไทย
คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น (NCCM)	

ปกและรูปเล่ม:

สุกัญญา พรหมทรัพย์ <http://khunnaipui.multiply.com>

พิมพ์ที่:

โรงพิมพ์เดือนตุลา โทรศัพท์ ๐ ๒๙๙๖ ๗๗๙๒ โทรสาร ๐ ๒๙๙๖ ๗๓๙๕

สารบัญ

๑

ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับ

เด็กเคลื่อนย้าย.....๙

๒

ปัญหาของเด็กย้ายถิ่น

ในประเทศไทย.....๒๕

๓

ความจำเป็นในการปรับเปลี่ยน

มุมมองเรื่องเด็กเคลื่อนย้าย.....๔๙

๔

ประเด็นท้าทายในการคุ้มครอง

เด็กเคลื่อนย้าย.....๕๕

๕

ความก้าวหน้าในเวทีระหว่างประเทศ

เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กเคลื่อนย้าย.....๖๑

๖

การขับเคลื่อนประเด็น

เด็กเคลื่อนย้ายในประเทศไทย:

จากบาร์เซโลน่า ถึงบางลำพู.....๗๑

๗

ความท้าทายของเครือข่าย

ในการขับเคลื่อนร่วมกัน

ในประเด็น “เด็กเคลื่อนย้าย”.....๗๗

รายชื่อภาคีสมาชิกเด็กเคลื่อนย้าย ประเทศไทย

ProCom Thailand.....๗๙

คำนำ

ปัจจุบันในประเทศไทยมีเด็กจำนวนไม่น้อยที่ออกเดินทางเคลื่อนย้ายจากภูมิลำเนาของตนเองและครอบครัวไปยังที่อื่นเพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีกว่า ทั้งที่เป็น การเคลื่อนย้ายภายในประเทศและข้ามพรมแดนมาโดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ พม่า กัมพูชา และลาว การเคลื่อนย้ายของเด็กกลุ่มนี้พบว่า มีทั้งเด็กที่ติดตามมากับผู้ปกครองหรือเครือญาติเพื่อมาหางานทำในประเทศไทย เด็กที่เดินทางมาพร้อมกับกลุ่มเพื่อนหรือเด็กวัยเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่ามีเด็กที่เดินทางมาเพียงลำพังหรือมีขบวนการขนคนเข้าเมืองหรือค้ายมนุษย์ลักลอบนำเด็กเข้าเมืองหรือจัดการนำเด็กเคลื่อนย้ายออกจากถิ่นฐานของตน แม้จะมีบางกรณีที่เด็กพบผู้ดูแลหรือนายจ้างที่ให้การดูแลเป็นอย่างดีแต่ก็มีจำนวนน้อยมาก เด็กส่วนใหญ่ที่ย้ายถิ่นยังคงมีความเสี่ยงที่จะถูกแสวงประโยชน์โดยตกอยู่ในสภาพการทำงานที่เลวร้ายหรือถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ

ในการประชุมนานาชาติเรื่องเด็กเคลื่อนย้าย (Children on the Move) ที่บาร์เซโลนาเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้มีข้อสรุปจากประสบการณ์การทำงานขององค์กรเอกชนในระดับนานาชาติและระดับชาติซึ่งมีความเห็นร่วมกันว่า มีความจำเป็นที่จะต้องมีความร่วมมือใหม่ในการทำงานคุ้มครองเด็ก ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้กลไกในการป้องกันและคุ้มครองเด็กเคลื่อนย้าย

มีความชัดเจนและครอบคลุมเด็กเคลื่อนย้ายทั้งในสามระยะ คือระยะก่อนเคลื่อนย้าย ระยะกำลังเคลื่อนย้ายและระยะที่เคลื่อนย้ายถึงจุดหมายปลายทางแล้ว แนวทางการทำงานใหม่นี้จะก้าวข้ามพ้นไปจากการทำงานแบบดั้งเดิมคือทำงานจำแนกตามสภาพกลุ่มปัญหา (category-based approach) เช่น การค้ามนุษย์ การย้ายถิ่นฐาน เด็กผู้ลี้ภัย แรงงานเด็ก ในที่ประชุมเห็นว่าแนวทางการทำงานใหม่นี้จะสามารถนำไปสู่โอกาสใหม่ๆ ที่จะมุ่งจุดเน้นของการทำงานไปที่ความเปราะบาง ความเสี่ยงและการขาดการคุ้มครองป้องกันสิทธิในช่วงระยะที่เด็กเคลื่อนย้ายซึ่งอาจจะทำให้สามารถพิทักษ์คุ้มครองสิทธิของเด็กเหล่านี้ได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยที่ปฏิบัติงานด้านเด็กและผู้หญิงรวมทั้งสิ้น ๒๐ องค์กรได้ร่วมประชุมหารือสถานการณ์เด็กเคลื่อนย้ายถิ่นและแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อหาแนวทางการคุ้มครองเด็กเคลื่อนย้ายถิ่นให้มีความปลอดภัยและไม่ตกอยู่ในภาวะของการถูกแสวงประโยชน์ ที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันว่าเด็กที่เคลื่อนย้ายทั้งที่เป็นเด็กไทยและเด็กต่างชาติ เป็นเด็กที่มีความเสี่ยงต่อการถูกทารุณกรรมและแสวงประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ มากกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ และเป็นเด็กที่ขาดโอกาสในการพัฒนาและได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของตน และที่สำคัญสถานการณ์การเข้าเมืองที่ผิดกฎหมายคนเข้าเมืองเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เด็กกลุ่มนี้ตกอยู่ในสภาพที่เปราะบางอ่อนไหวต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อนักกฎหมายลักลอบเข้าเมืองมาใช้เหนือกฎหมายคุ้มครองเด็ก ผู้แทนองค์กรเอกชนที่เข้าร่วมประชุมจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้มีการจัดตั้ง ภาควิชาเด็กเคลื่อนย้าย (Pro CoM Thailand) เพื่อเผยแพร่กรอบความคิดเรื่องเด็กเคลื่อนย้ายและทำงานรณรงค์

เชิงนโยบายกับภาครัฐและเอกชนในเรื่องเด็กเคลื่อนย้ายและเพื่อร่วมกันผลักดันและพัฒนากลไกการคุ้มครองเด็กย้ายถิ่นให้เท่าทันสภาพปัญหาและมีประสิทธิภาพในการคุ้มครองเด็กตามมาตรฐานสากล ต่อไป

หนังสือ *เด็กเคลื่อนย้าย มุมมองใหม่ในการทำงานคุ้มครองเด็ก* จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอภาพรวมของเด็กเคลื่อนย้ายถิ่นในประเทศไทยรวมทั้งปัญหาต่างๆ ที่เด็กเคลื่อนย้ายถิ่นกำลังเผชิญอยู่โดยหวังว่าจะก่อให้เกิดการถกเถียงพูดคุยเพื่อร่วมกันแสวงหามุมมองใหม่ในการทำงานกับเด็กกลุ่มนี้ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อทำงานกับเด็กเคลื่อนย้ายถิ่น ซึ่งมีการคาดการณ์กันว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ที่ประชาคมอาเซียนจะเป็นชุมชนหนึ่งเดียวกันจะส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายของเด็กในภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น *ภาควิชาเด็กเคลื่อนย้าย* หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการเข้าใจและตระหนักถึงความจำเป็นในการทำงานกับเด็กเคลื่อนย้าย

ความเข้าใจเบื้องต้น เกี่ยวกับเด็กเคลื่อนย้าย

๑.๑ เหตุใดเด็กๆ จึงย้ายถิ่น

การย้ายถิ่นไม่จำเป็นต้องเกิดผลเสียกับเด็กๆ เสมอไป ในทางกลับกัน การย้ายถิ่นอาจจะเป็นทางเลือกที่ช่วยให้เด็กรอดพ้นจากความยากจนและหลุดพ้นจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ยังอาจนำไปสู่โอกาสในชีวิตที่ดีกว่า เช่น โอกาสทางการศึกษา ในบางสถานการณ์ การย้ายถิ่นเป็นไปเพื่อความปลอดภัยสำหรับชีวิตของเด็กเพราะเกิดเหตุการณ์ขัดแย้งภายในประเทศอย่างรุนแรงหรือเกิดภัยพิบัติ โดยสรุปมีหลายสาเหตุที่ทำให้เด็กย้ายถิ่น บ้างก็เป็นผลดี บ้างก็เป็นผลเสียแก่เด็ก ตัวอย่างเช่น เด็กย้ายถิ่นเพราะต้องการ

- ✦ ไปหางานทำ หรือไปเรียนต่อ
- ✦ หนีจากวงจรของความยากจน
- ✦ หนีไปจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดที่เด็กเผชิญอยู่

- ✦ ต้องการได้บริโภคสิ่งของเครื่องใช้ที่ทันสมัย หรือต้องการเข้าถึงความบันเทิงต่างๆ
- ✦ ต้องการได้รับการยกสถานะ
- ✦ ต้องการสร้างชีวิตใหม่ เช่น ในกรณีที่ได้รับผลกระทบจากการติดเชื้อเอช ไอ วี และ เอดส์ หรือเกิดภัยสงคราม หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติ
- ✦ ต้องการหนีไปจากการถูกเลือกปฏิบัติที่กำลังเผชิญอยู่

เมื่อมีโอกาสที่จะย้ายถิ่น ในหลายกรณีเด็กมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจว่าจะย้ายถิ่นและจะไปอย่างไร ซึ่งพบว่าเด็กได้รับอิทธิพลจากผู้ที่เคยย้ายถิ่นมาแล้วและมาชักชวนให้คนอื่นไป บ่อยครั้งที่พ่อแม่เป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้นให้เด็กย้ายถิ่นเพราะเห็นว่าเป็นโอกาสดีสำหรับอนาคตของเด็ก อย่างไรก็ตาม ก็มีเด็กที่จำเป็นต้องย้ายถิ่นตามลำพังโดยที่พ่อแม่ไม่ต้องการให้ไป หรือย้ายไปโดยไม่มีคนในครอบครัวไปด้วย เช่น กรณีที่พ่อแม่หรือคนในครอบครัวเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ เป็นต้น^๑

ประมาณการว่าปัจจุบันมีคนย้ายถิ่นระหว่างประเทศทั่วโลกประมาณ ๒๑๔ ล้านคน และอีก ๗๔๗ ล้านคน เป็นผู้ย้ายถิ่นภายในประเทศซึ่งรวมทั้งเด็กและเยาวชนในประเทศกำลังพัฒนามวมอยู่ด้วย สองในสามของเด็กและเยาวชนที่ย้ายถิ่นเหล่านี้มีอายุระหว่าง ๑๒ ปี ถึง ๒๕ ปี และประชากรที่ย้ายถิ่นอีกนับล้านคนเป็นเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ในทศวรรษที่จะถึงนี้ประมาณการว่าจะมีจำนวนเด็กและเยาวชนย้ายถิ่นเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมหาศาล โดยมีแรงขับเคลื่อนหลายประการ เช่น ปัจจัยทางด้านประชากร ช่องว่างทางด้าน

^๑ Daniele Reale, *Away from Home: Protecting and Supporting Children on the Move*, Save the Children UK, 2008

เศรษฐกิจ ความกดดันและแรงบีบคั้นด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรโดยเฉพาะ
ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เป็นต้น^๒

ความยากจนทำให้เด็กต้องย้ายถิ่น

เด็ก ๆ จำนวนมากย้ายถิ่นเพื่อหางานทำและส่งเสียครอบครัว เด็กจำนวนมาก
ถูกผลักดันให้แสวงหาโอกาสเพราะเป็นการแสดงถึงสำนึกของความรับผิดชอบ
เช่น เด็กในหมู่บ้านแห่งหนึ่งให้สัมภาษณ์ในประเทศพม่าบอกว่าต้องการย้าย
ถิ่นเพื่อช่วยพ่อแม่ อย่างไรก็ตาม ในหลายกรณีปรากฏว่าไม่ใช่ความยากจนและ
ความแร้นแค้นทั้งหมดที่ผลักดันให้เด็กเคลื่อนย้าย เนื่องจากการย้ายถิ่นต้องมี
ค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ดังนั้น ในบางกรณีเด็กที่ย้ายถิ่นจึงเป็นเด็กที่มาจากครอบครัว
ที่มีฐานะพอจะจ่ายได้มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวยากจน ในทางกลับกัน
ก็มีสิ่งบ่งบอกว่าครอบครัวที่ยากจนมากพร้อมที่จะเป็นหนี้หรือถึงกับยอมตกอยู่
ในภาวะเป็นแรงงานที่ต้องทำงานเพื่อใช้หนี้ เพื่อจะจ่ายให้กับการย้ายถิ่น^๓

การย้ายถิ่นคือช่วงเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่

ในหลายพื้นที่มีประเพณีว่าเมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น พ่อแม่และเพื่อนๆ
จะสนับสนุนให้เขาออกเดินทางเพื่อหาประสบการณ์ใหม่และเริ่มพึ่งตนเอง
เช่น ในประเทศบูร์กินาฟาโซซึ่งอยู่ในภูมิภาคแอฟริกาตะวันตก พบว่า ปัจจัยที่
ผลักดันเด็ก ๆ ให้ย้ายถิ่นคือประเพณีการย้ายถิ่น เด็ก ๆ ถูกสอนว่าเด็กจะเติบโต
เป็นผู้ใหญ่ก็ต่อเมื่อได้ย้ายถิ่น

^๒ Report on International Conference on Children on the Move, Barcelona, 5th-7th October, 2010, Global Movement for Children

^๓ Save the Children's Report, Legacy of Disaster

แสวงหาโอกาสทางการศึกษา

สาเหตุหลักอย่างหนึ่งที่พวกเขาเด็กๆ ย้ายถิ่นเพราะต้องการไปหาที่เรียนหนังสือ หรือไปเรียนต่อเนื่องจากในหมู่บ้านจะมีโรงเรียนเพียงแค่ระดับประถมหรือมัธยม แต่โรงเรียนในชุมชนเหล่านี้ก็มีอุปกรณ์ไม่ทันสมัยเมื่อเทียบกับโรงเรียนในเมือง นอกจากนี้ ยังพบว่าความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติในโรงเรียนก็เป็นแรงผลักดันให้เด็กลาออกและย้ายไปอยู่ที่อื่น

หนีจากภัยธรรมชาติ

และการขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธเข้าประหัตประหารกัน

สิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมและหมดสภาพทำให้เด็กหลายคนเลือกย้ายไปอยู่ที่ใหม่ แผ่นดินไหว น้ำท่วมและภูเขาไฟระเบิดก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ประชากรเด็กจำนวนมากต้องเคลื่อนย้าย มีการคาดการณ์ว่าในทศวรรษหน้าจะมีเด็กประมาณ ๑๗๕ ล้านคน ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติธรรมชาติที่เกิดจากภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง และในปี พ.ศ. ๒๕๙๓ จะมีผู้ลี้ภัยเนื่องจากภูมิอากาศ (Climate refugees) ประมาณ ๒๐๐ ล้านคน เด็กๆ จะมีความเสี่ยงจะกลายเป็นเด็กกำพร้าและเด็กที่พลัดพรากจากพ่อแม่ผู้ปกครอง^๔

ความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธเข้าประหัตประหารกันนับเป็นแรงผลักดันสำคัญหนึ่งที่ทำให้เด็กต้องย้ายถิ่น เด็กๆ ต้องพากันหนีไปเพื่อหลบหนีไม่ให้ถูกเกณฑ์ไปเป็นกองกำลังติดอาวุธ หรือบางแห่งเด็กต้องไปเป็นกองโจรเพื่อจะได้มีอาหารกิน หรือเพื่อป้องกันครอบครัวของเขา หรือบางครั้งเด็กถูกหลอกว่าจะได้ทรัพย์สิน

^๔ เพิ่งอ้าง.

เด็กที่พ่อแม่เสียชีวิต

การที่พ่อแม่เสียชีวิตทั้งสองคนหรือคนใดคนหนึ่งเสียชีวิตจากสาเหตุต่างๆ กัน เช่น โรคมะเร็ง เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เด็กหลายคนต้องย้ายถิ่นออกจากชุมชนเพื่อไปอาศัยอยู่กับญาติที่จะให้การเลี้ยงดูต่อไป ส่วนเด็กที่ไม่มีญาติเลี้ยงดูคุ้มครองก็จะย้ายถิ่นออกเดินทางเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ เด็กเหล่านี้อาจจะพบเพื่อนใหม่ซึ่งหนีออกจากบ้านที่เลี้ยงดูพวกเขาด้วยความรุนแรงและทำร้าย มีตัวอย่างในประเทศโมซัมบิก และซิมบับเว มีประเพณีว่าเมื่อพ่อแม่หรือคนใดคนหนึ่งเสียชีวิต ทรัพย์สินสมบัติจะตกเป็นของสมาชิกที่เหลือในครอบครัวแต่ลูกๆ และพ่อหรือแม่ที่เหลืออยู่จะไม่ได้รับอะไรเลย ทำให้เด็กเหล่านี้ต้องพึ่งพาอาศัยญาติอย่างเต็มตัวและเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดและถูกแสวงประโยชน์^๕

หนีไปให้พ้นจากความรุนแรง และการถูกล่วงละเมิด

เด็กหลายคนย้ายถิ่นเพื่อหลบหนีจากการถูกตี ทำร้ายร่างกาย และหรือการล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในครอบครัว ในโรงเรียนหรือในชุมชน การศึกษาในประเทศจีนพบว่า เด็กหลายคน que เข้าข่ายประเภทเด็กข้างถนนหรือเด็กเร่ร่อนบอกว่า พวกเขาหลบหนีออกจากบ้านเพื่อแสวงหาความปลอดภัยและแสวงหาโอกาสอื่นในชีวิต

เด็กที่ย้ายถิ่นเหล่านี้ไม่ว่าจะไปกับพ่อแม่ หรือไปกับผู้อื่น หรือไปคนเดียวต่างก็มีเป้าหมายเดียวกันคือ ย้ายถิ่นเพื่อไปมีชีวิตที่ดีกว่า อย่างไรก็ตาม ในระหว่างการเดินทาง เด็กที่เคลื่อนย้ายเหล่านี้ตกอยู่ในสภาพเสี่ยงต่อความรุนแรงหลายๆ รูปแบบ สุดท้ายอาจจะจบลงในสถานการณ์ที่เลวร้ายและ

^๕ เพิ่งอ้าง.

ถูกเอารัดเอาเปรียบ โดยเฉพาะเด็กที่เคลื่อนย้ายโดยลำพัง ไม่มีเอกสารการเดินทาง หรือเอกสารประจำตัว และไปโดยไม่มีข้อมูล ไม่มีความรู้ที่เพียงพอในที่จะไป ไม่มีทักษะที่จะดูแลคุ้มครองตัวเองได้ เด็กย้ายถิ่นเหล่านี้มีโอกาสรีบหรือที่จะไปถึงจุดหมายที่ตนปรารถนา ส่วนใหญ่จบลงในสถานที่ที่พวกเขาไม่ต้องการจะอยู่ ถูกบังคับให้ทำงานหนัก บางครั้งเป็นงานที่ผิดกฎหมาย สภาพความเป็นอยู่ยากลำบาก อาหารไม่พอกิน เมื่อถูกจับกุมเจ้าหน้าที่จะปฏิบัติต่อเด็กย้ายถิ่นเหล่านี้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ที่กระทำความผิด คือถูกกักในสถานที่กักกันคนเข้าเมืองและถูกผลักดันกลับประเทศโดยไม่คำนึงถึงว่าพวกเขาเป็นเด็ก จะเกิดอะไรขึ้นหรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นการกระทำที่ไม่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก

มีเด็กย้ายถิ่นบางคนที่ประสบความสำเร็จสามารถตั้งหลักได้ในที่ที่ดีกว่าบ้านเดิมที่พวกเขาจากมา แต่ก็เป็นจำนวนน้อยมาก เด็กย้ายถิ่นส่วนใหญ่ไปไม่ถึงฝั่งที่หวังไว้

ในกรณีเด็กไร้รัฐ (Stateless children) เด็กเหล่านี้เติบโตมีชีวิตขึ้นมาโดยปราศจากสัญชาติ สาเหตุหนึ่งที่ทำให้พวกเขาไม่ได้รับสัญชาติเพราะพ่อแม่และบรรพบุรุษเป็นผู้ย้ายถิ่นที่ไม่มีหลักฐานการเข้าเมืองที่ถูกต้อง ดังนั้นเด็กเหล่านี้จะเติบโตขึ้นมาและเมื่อมีครอบครัวลูกหลานของเขาก็จะเป็นเด็กไร้รัฐต่อไปวันเสียแต่รัฐจะจัดการดำเนินการมอบสัญชาติให้แก่พวกเขา^๖

^๖ Away from Home: Ensuring Protection for Children on the Move, Terre des Hommes Netherlands et al, 2010

๑.๒ เด็กเคลื่อนย้ายในประเทศไทย

เด็กย้ายถิ่นในประเทศไทยมีสองกลุ่มคือ เด็กไทยและเด็กต่างชาติ ซึ่งน่าเป็นห่วงทั้งสองกลุ่มเนื่องจากเป็นเด็กที่ไม่ได้อยู่กับครอบครัวและเป็นกลุ่มเปราะบางที่มีแนวโน้มถูกเอารัดเอาเปรียบเนื่องจากขาดผู้คุ้มครอง

ปัจจัยที่ทำให้เกิดเด็กย้ายถิ่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ความแตกต่างในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศและในประเทศซึ่งทำให้เกิดการเดินทางไปทำงานทำในที่ต่างๆ นอกจากนี้ ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองในประเทศหรือภูมิภาคก็เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ทำให้ประชากรต้องย้ายถิ่นเพื่อเอาชีวิตรอด สุดท้ายคือภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม แผ่นดินไหว น้ำท่วมซึ่งเกิดขึ้นบ่อยในระยะหลังเนื่องจากภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงก็เป็นสาเหตุของการย้ายถิ่นเช่นกัน เช่น ในอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์

ปัจจุบันมีแรงงานย้ายถิ่นที่ไม่มีสัญชาติไทยในประเทศไทย ๓.๔ ล้านคน แรงงานต่างชาติเหล่านี้มาจากประเทศกัมพูชา ลาว และ พม่า ในจำนวนนี้ รวมถึงแรงงานย้ายถิ่นซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทยมานานแล้วและลูกๆ ซึ่งเกิดในประเทศไทย รายงานขององค์การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ ระบุว่าเมื่อปลายปี ๒๐๑๘ ที่เป็นลูกของแรงงานต่างชาติและเด็กที่เป็นแรงงานต่างชาติ ประมาณ ๓๗๖,๘๔๕ คน ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ ๑๑ ของจำนวนแรงงานย้ายถิ่นทั้งหมด^๗ ซึ่งรายละเอียดตัวเลขของเด็กลูกของแรงงานต่างชาติ และเด็กที่เป็นแรงงานต่างชาติอาศัยในประเทศไทยเป็นตัวเลขที่รัฐบาลไทยเผยแพร่เมื่อ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ มีดังนี้

^๗ Aree Jampaklay, “Migration and Children”, Thailand Migration Report, International Office for Migration, 2011

- ✎ เด็กลูกของแรงงานต่างชาติ และเด็กต่างชาติที่มาเป็นแรงงานที่ได้รับอนุญาตให้พักอาศัยเป็นการถาวรมีจำนวน ๕๓๗ คน
- ✎ เด็กชาวไทยภูเขาและชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยต่างๆ ในจำนวนนี้เป็นเด็กที่ย้ายถิ่นเข้ามาในประเทศไทย ๓๘,๖๒๕ คน และเป็นเด็กที่เกิดในประเทศไทยอีก ๗๓,๙๖๒ คน รวมเป็น ๑๑๒,๕๘๗ คน
- ✎ เด็กลูกของแรงงานต่างชาติที่ลงทะเบียน หรือเป็นแรงงานเด็กต่างชาติที่ลงทะเบียนซึ่งมาจากประเทศกัมพูชา ลาว และพม่า ในจำนวนทั้งหมด ๑๒๗,๙๘๘ คน ปรากฏว่าเป็นเด็กที่ไม่ได้เป็นแรงงาน (ไม่ได้ทำงาน) จำนวน ๑๑๕,๐๘๘ คน ส่วนอีก ๑๒,๙๐๐ คน เป็นแรงงานเด็กต่างชาติ อายุระหว่าง ๑๕ ถึง ๑๘ ปี และมีใบอนุญาตให้ทำงาน
- ✎ ประเภท “บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนซึ่งจัดประเภทภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล” ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ รัฐได้มีการทำสำรวจและเก็บข้อมูลบุคคลในกลุ่มนี้และจัดให้มีการลงทะเบียนเป็นเด็กจำนวน ๘๑,๗๑๒ คน
- ✎ เด็กซึ่งมีสถานะเป็นผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบจากประเทศพม่า ซึ่งพักอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ๙ แห่งซึ่งตั้งอยู่ตะเข็บชายแดนไทยและพม่า ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ มีจำนวนทั้งสิ้น ๕๔,๐๒๑ คน เป็นเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี และลงทะเบียนกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ (ยูเอ็นเอชซีอาร์)^๘

^๘ เพิ่งอ้าง.

ปัญหา ขอเด็กย้ายถิ่นในประเทศไทย

๒.๑ แรວງงานเด็ก

แม้ว่างานศึกษาวิจัยหลายชิ้นจะชี้ให้เห็นว่าการใช้แรงงานเด็กลดลงเป็นลำดับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นมา แต่แรงงานเด็กก็ยังเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงมาก จนถึงวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีแรงงานเด็กต่างชาติจำนวน ๑๒,๙๐๐ คน จากประเทศกัมพูชา ลาว และพม่า อายุระหว่าง ๑๕-๑๘ ปี ได้รับใบอนุญาตให้ทำงานในประเทศไทย เนื่องจากแรงงานเด็กต่างชาติกลุ่มนี้มีเอกสารของทางการจึงเข้าใจว่าพวกเขาจะทำงานในสภาพเงื่อนไขที่ดีกว่าแรงงานเด็กต่างชาติที่ไม่ได้มีเอกสาร ดังนั้น พวกเขาควรจะอยู่ภายใต้หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ถึงแม้ในทางปฏิบัติจะมีข้อสงสัยว่านายจ้างได้รับผิดชอบดำเนินการให้แรงงานเด็กต่างชาติเหล่านี้ได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ในอีกด้านหนึ่งก็พบว่ามีแรงงานเด็กต่างชาติไม่ได้ทำงานตรงตามชนิดของงานที่นายจ้างระบุขออนุญาตจากทางการไว้^๙

^๙ เพิ่งอ้าง.

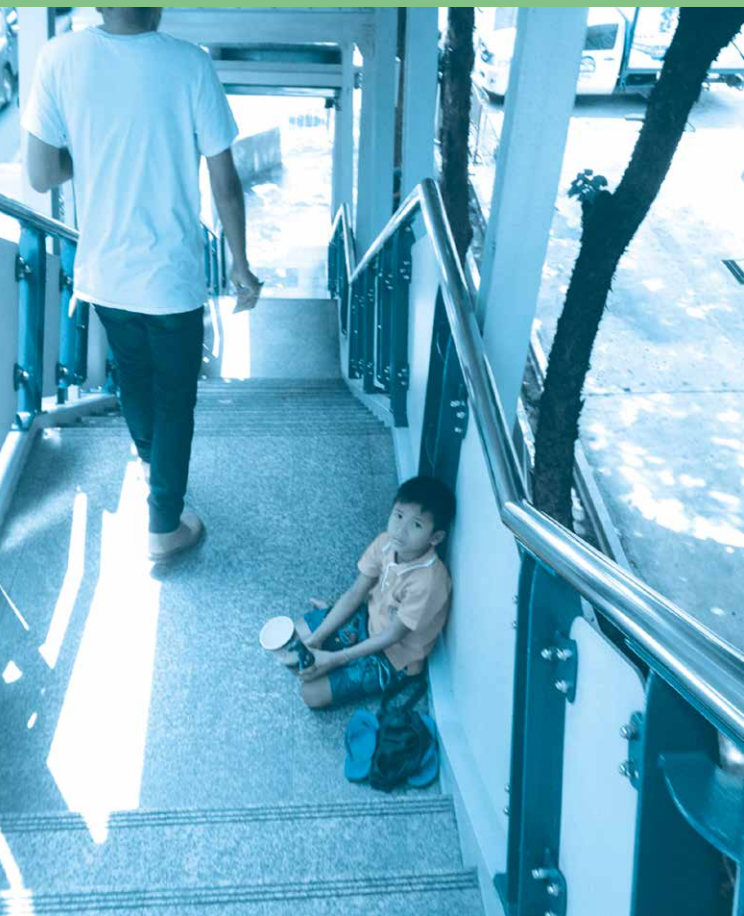

นอกจากนี้ มีงานวิจัยหลายเรื่องของสถาบันการศึกษาและองค์กรชุมชน คาดประมาณว่า มีแรงงานเด็กต่างชาติอย่างน้อย ๑๐๐,๐๐๐ คน ทำงานใน ๔๓ จังหวัดที่ได้รับอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างชาติ มีสภาพการทำงานที่เลวร้าย จากรายงานการประเมินการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายในประเทศไทย ในจังหวัดเชียงราย ตาก อุตรธานี สมุทรสาคร สงขลา และปัตตานี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ พบว่าร้อยละ ๓๕ เป็นแรงงานเด็กอายุน้อยกว่า ๑๕ ปี ร้อยละ ๖๓ ต้องทำงานมากกว่า ๘ ชั่วโมงต่อวัน และแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและการศึกษา ขณะทำงานวิจัยหลายเรื่องให้ข้อมูลว่ามีเด็กเร่ร่อนประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน ส่วนใหญ่เป็นขอทานและแรงงานเด็ก ภาครัฐและภาคเอกชนช่วยเหลือได้เพียง ๕,๐๐๐ คน^{๑๐}

แรงงานต่างชาติในงานอุตสาหกรรมประมงเป็นกลุ่มที่น่าเป็นห่วงที่สุด เนื่องจากมีรายงานการถูกละเมิดเออาร์ดีเอเอเปรียบอย่างรุนแรง จากงานวิจัย แรงงานต่างชาติที่มีอายุต่ำกว่า ๒๖ ปี ที่ทำงานอุตสาหกรรมประมงและประมง ที่ต่อเนื่อง พบว่าร้อยละ ๑๕ มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี^{๑๑} แรงงานเด็กต่างชาติ เป็นกลุ่มเด็กที่เสี่ยงต่อการถูกเออาร์ดีเอเอเอเปรียบ ทำงานหนักเกินเวลาที่กำหนด และได้ค่าจ้างต่ำ งานวิจัยนี้ชี้ว่าไม่ว่าเด็กแต่ละคนจะมีลักษณะเป็นอย่างไรและทำงานอะไรก็ตาม แรงงานเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี จะได้รับค่าจ้างน้อยกว่า แรงงานเด็กที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป งานวิจัยอื่นๆ พบว่าโดยทั่วไปเด็กย้ายถิ่นที่

^{๑๐} สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ, รายงานผลการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ฉบับที่ ๓-๔ ประเทศไทย, ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๑๑} Jampaklay, A Young Migrant Workers in Fisheries and Fish Processing: Are Children More Exploited?, unpublished manuscript, 2008 cited in Thailand Migration Report, International Office for Migration, 2011

เดินทางเข้ามาประเทศไทยมาด้วยความเต็มใจและบ่อยครั้งที่คนในครอบครัวเป็นคนจัดการให้แต่เมื่อมาถึงไทยแล้วเด็กเหล่านี้ถูกนำไปทำงานที่ถูกขูดรีดเอาไรต์เอาเปรี๊ยะ แรงงานเด็กต่างชาติส่วนใหญ่ทำงานในภาคเกษตร ทำงานรับใช้ตามบ้าน หรืองานรับจ้าง สภาพการทำงานมักจะ อันตราย และมีแนวโน้มสูงที่จะถูกล่วงละเมิด หลากหลายเรื่องราวจากองค์กรเอกชนที่ปฏิบัติงานตามชายแดนและทำงานกับแรงงานต่างชาติยืนยันว่ามีหลายกรณีของเด็กแรงงานต่างชาติถูกทำร้ายรวมทั้งถูกละเมิดทางเพศและถูกบังคับให้ทำงานบริการทางเพศ^{๑๒}

๒.๒ เด็กถูกบังคับให้ขอกาน

โครงการรณรงค์ยุติธุรกิจเด็กขอกาน มูลนิธิกระจกเงา ได้รับการแจ้งเบาะแสเรื่องเด็กถูกบังคับให้ขอกานในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ จำนวน ๙๘ ราย แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีถึง ๑๖๐ ราย ส่วนสถิติการรับแจ้งนับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ถึง ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ มีจำนวน ๑๑๘ ราย ในขณะที่เดียวกันรายงานของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระบุว่าร้อยละ ๘๐ ของเด็กขอกานเป็นเด็กชาวกัมพูชา (สำรวจในช่วง ๑๐ เดือน ระหว่างตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ถึงกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐)^{๑๓} มูลนิธิกระจกเงาได้รับการแจ้งเบาะแสดจากทั่วประเทศทั้งในกรุงเทพฯและปริมณฑล จังหวัดภูเก็ต สุราษฎร์ธานี

^{๑๒} Aree Jampaklay, อ้างแล้ว.

^{๑๓} Yodpayoung and Archavanitkul, 2004 “Non-Thai population who are under the care of the Social and Welfare Department Ministry of Social Development and Human security”, Kritaya Archavanitkul, (Ed.), Who are the Foreigners in Thailand? How Many? And What is the Best Database System? Publication No. 288, Institute for Population and Social Research, Mahidol University, Nakhorn Pathom, (in Thai), cited in Thailand Migration Report, International Office for Migration, 2011

Photo: Raymond Puean Puean Friends International Thailand

อยุธยา จันทบุรี ลำพูน และราชบุรี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัญหาเด็กขอดทาน กระจายตัวออกไปในหลายพื้นที่ทั่วประเทศไทยแล้ว สำหรับภูมิภาคที่เป็น ปลายทางที่สำคัญของขบวนการนำเด็กมาเป็นเครื่องมือในการ ขอดทานนั้นคือ ภาคตะวันออกโดยเฉพาะที่พัทยา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เป็นเมืองเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว ซึ่งจากการลงพื้นที่ของโครงการรณรงค์ยุติธุรกิจเด็กขอดทาน มูลนิธิกระจกเงา เพื่อรวบรวมข้อมูลปัญหาเด็กขอดทานจากหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ทำให้ทราบว่ามียายหน้าทีคอยเรียกรับผลประโยชน์จาก ขอดทานที่จะเข้าไปขอดทานในพื้นที่ถนนคนเดินพัทยาใต้ และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งนายหน้าบางคนยังใช้วิธีการหาเด็กจากประเทศกัมพูชามาปล่อยเช่า โดยจะ นำเด็กพร้อมครอบครัวมาจากประเทศกัมพูชา จากนั้นก็จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ จับกุม ซึ่งนายหน้าจะเก็บเด็กไว้เพื่อไม่ให้ถูกจับไปด้วย และนำเด็กมาปล่อยเช่า ซึ่งการคิดราคานั้นก็กำหนดตามอายุ เช่น หากเด็กอายุ ๗ ปี ก็จะมีค่าเช่าอยู่ที่ ประมาณ ๗,๐๐๐ บาท^{๑๔}

นอกจากนี้ ล่าสุดยังพบว่ามียายหน้าค้ามนุษย์นำเด็กเชื้อสายมุสลิม จากเมียวดี ประเทศพม่าเข้ามาทางแม่สอดและได้ชักชวนพ่อแม่จากชุมชน มุสลิมเชื้อสายพม่าในแม่สอดให้ส่งลูกมาขายดอกไม้ที่กรุงเทพฯ เด็กเหล่านี้ ต้องทำงานหนัก ไม่ได้รับอาหารที่เพียงพอ ถูกทำร้าย กักขัง^{๑๕}

^{๑๔} รายงานโครงการรณรงค์ยุติธุรกิจเด็กขอดทาน มูลนิธิกระจกเงา พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๑๕} ไทยพีบีเอส และมูลนิธิกระจกเงา ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เด็กชายอายุ ๑๒ ปี พิจารตาบอดจากประเทศกัมพูชาถูกนำเข้ามาขอทานในพื้นที่รังสิต จังหวัดปทุมธานี เด็กคนนี้เคยถูกนำไปขอทานถึงประเทศมาเลเซียมาแล้วก่อนที่จะถูกนำเข้ามาขอทานในประเทศไทย ในแต่ละวันจะถูกนายหน้าชาวกัมพูชาสองคนผิวเมืงพาเด็กตระเวนออกไปขอทานตามตลาดต่างๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง โดยจะแบ่งเป็น ๒ ช่วงเวลา คือ ช่วงเช้า ตั้งแต่ตีห้าถึงบ่ายสองโมง และช่วงเย็น ตั้งแต่เวลาสี่โมงเย็นถึงสามทุ่ม โดยนายหน้าจะใช้วิธียื่นขายลูกโป่งบั้งหน้า เพื่อเฝ้าเด็กขณะนั่งขอทาน นายหน้าอ้างว่าตนเองถูกจ้างวานต่อมาอีกทอดหนึ่ง โดยในแต่ละเดือนนายหน้าจะได้ค่าตอบแทนประมาณ ๖,๐๐๐ บาท ส่วนรายได้จากการขอทานทั้งหมดจะต้องส่งให้กับผู้จ้างวาน

(มูลนิธิกระจกเงา กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕)

๒.๓ เด็กถูกนำมาแสวงประโยชน์ทางเพศ

ปัญหาเด็กถูกนำมาแสวงหาประโยชน์ทางเพศมี ๒ รูปแบบคือการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็กหญิงจากประเทศเพื่อนบ้านและการแสวงหาประโยชน์จากเด็กไทย เด็กจากประเทศลาวถูกนำมาแสวงหาประโยชน์และถูกบังคับถูกชักนำเข้าสู่การค้าประเวณีมากกว่าเด็กจากประเทศอื่นๆ เนื่องจากความเหลื่อมล้ำแตกต่างทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและลาว พรมแดนที่ติดต่อกันทำให้สามารถข้ามมาได้ง่าย ภาษาที่สามารถสื่อสารกันได้และที่สำคัญคือมีการร่วมมือกันของนายหน้านักค้ามนุษย์จากทั้งสองประเทศที่เป็นตัวการนำเด็กเข้ามาค้าประเวณีในไทย พื้นที่ที่ตะเข็บชายแดนของจังหวัดอุดรธานีหนองคายถือเป็นพื้นที่ที่มีการนำเด็กจากประเทศลาวมาค้าประเวณีรุนแรงที่สุด

ปัจจุบันมีการนำพาเด็กจากลาวไปค้าประเวณีในร้านคาราโอเกะและในช่องในพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตกและชายแดนภาคใต้ มีรายงานจากบทวิเคราะห์ของสื่อสาธารณะระบุว่า การเติบโตของธุรกิจค้าประเวณีข้ามชาติก็เพราะมีเจ้าหน้าที่รัฐได้รับประโยชน์ บทวิเคราะห์ของสื่อสาธารณะระบุว่าในการบุกเข้าไปให้ความช่วยเหลือเด็กหญิงจากประเทศลาวในร้านคาราโอเกะหลายแห่ง มักพบบัญชีรายชื่อหน่วยงานรัฐที่ผู้กระทำความผิดต้องส่งเงินให้เป็นรายเดือนเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกบังคับใช้กฎหมาย

ส่วนรูปแบบที่เด็กไทยถูกนำไปแสวงประโยชน์ทางเพศในปัจจุบันแตกต่างจากในอดีตซึ่งในอดีตเด็กหรือพ่อแม่แม่ถูกนายหน้าชักนำไปส่งเด็กเข้าสู่การค้าประเวณี แต่ปัจจุบันเกิดจากเด็กหนีออกจากบ้านเนื่องจากมีปัญหาครอบครัว บางรายสมัครใจเข้าสู่การค้าประเวณีเนื่องจากต้องการเงินไปใช้จ่าย มีการนำเด็กเข้าสู่สถานบริการ ซ่อง บาร์ ร้านคาราโอเกะ แวนอนัมเด็กที่ตกเป็นเหยื่อเสียหายจากการค้ามนุษย์ในลักษณะนี้มีแนวโน้มสูงขึ้นโดยประเมินจากสถานการณ์เด็กหายออกจากบ้านโดยสมัครใจ โดยเฉพาะเด็กอายุระหว่าง ๑๑-๑๕ ปี^{๑๖}

๒.๕ เด็กไร้รัฐ ไร้สัญชาติ

เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ สภาความมั่นคงแห่งชาติเสนอข้อมูลตัวเลขคนไร้สัญชาติในประเทศไทย ว่ามีจำนวนมากกว่า ๒,๐๐๐,๐๐๐ คน และในจำนวนนี้เป็นกลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูง (ชาวไทยภูเขา ๙ เผ่า) ประมาณ ๓๗๗,๖๗๗ คน และประเมินว่ามีแนวโน้มจำนวนคนไร้สัญชาติหลบหนีเข้าเมือง

^{๑๖} มติชนออนไลน์ เข้าถึงได้จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1331812618&grpid=03&catid=19&subcatid=1904

จะเพิ่มมากขึ้น เฉพาะที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เด็ก-ผู้ใหญ่ไร้สัญชาติมีสูงกว่า ๕๘,๐๐๐ คน^{๑๗} เด็กไร้สัญชาติเป็นเด็กชนกลุ่มน้อยที่เกิดในเมืองไทย แต่เนื่องจากพ่อแม่ไม่ได้รับสัญชาติไทย ลูกจึงไม่ได้รับสัญชาติไทยด้วย หรือไม่มีการลงทะเบียนการเกิดของเด็กเพราะบ้านอยู่ห่างไกลมาก เช่น อยู่ในป่าในเขา เป็นต้น เป็นเด็กที่เกิดจากพ่อแม่ที่เป็นแรงงานข้ามชาติอาศัยในเมืองไทย นานแล้วซึ่งไม่ทราบอัตราการเกิดที่แน่ชัด แต่มีสถิติอัตราการเกิดในจังหวัดสมุทรสาครประมาณ ๓,๖๐๐-๔,๐๐๐ คน/ปี^{๑๘} แม้ว่ารัฐบาลไทยจะได้ยกเลิกข้อสงวนมาตรา ๗ ว่าด้วยสัญชาติและการจดทะเบียนการเกิด ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งมีผลบังคับให้รัฐต้องคุ้มครองเด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทยโดยการลงทะเบียนการเกิดของเด็กทุกคนก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติก็ยังทำได้ไม่ทั่วถึง

^{๑๗} รายงานของศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและเยาวชน สบเมย

^{๑๘} สมพงษ์ สระแก้ว, สถานการณ์แรงงานข้ามชาติ เด็กและผู้ติดตาม ในจังหวัดสมุทรสาคร, มลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN), 2554

พิม พลอยและพรเด็กหญิงสามคนพี่น้องอายุ ๑๕ ปี ๑๔ ปี และ ๕ ปี พ่อของเด็กทั้งสามคนเป็นคนไทยแต่ไม่มีบัตรประชาชน พ่อได้เดินทางเข้าไปประเทศลาวและพบกับแม่เด็กและได้แต่งงานกัน พิมและพลอยเกิดในประเทศลาว พร น้องคนสุดท้องเกิดในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งครอบครัวได้เดินทางจากประเทศลาวเข้ามาประเทศไทยเพื่อมาทำงานรับจ้างในสวนยางในจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศไทย ตอนนั้นพลอยอายุ ๑๐ ปี นายจ้างปลุกพามาให้พักค้างภายในสวนยางพารา พ่อแม่ต้องออกไปกรีดยางแต่เช้ามีดทุกวันและได้ทิ้งลูกๆ ไว้ตามลำพัง พี่สาวเป็นผู้ดูแลน้องๆ เด็กทั้งสามคนไม่ได้เข้าโรงเรียน พลอยถูกข่มขืนช่วงที่พ่อแม่ไม่อยู่ออกไปกรีดยาง ทางมูลนิธิพิทักษ์สตรีได้รับแจ้งจากทางโรงพยาบาลให้ช่วยเหลือเด็กและครอบครัวทางมูลนิธิฯ ได้ดำเนินการติดตามคนกระทำผิดมาเข้ากระบวนการตามกฎหมาย นำเด็กเข้าสู่กระบวนการบำบัด หางานที่เหมาะสมให้พ่อแม่เด็ก ประสานนำเด็กทั้งสามคนเข้าเรียนในโรงเรียนรวมทั้งประสานเดินเรื่องขอบัตรประชาชนให้พ่อเด็กและพรลูกคนสุดท้องซึ่งเกิดในประเทศไทย ใช้เวลา ๒ ปี พ่อเด็กก็ได้รับบัตรประชาชนและต่อมาพรลูกคนสุดท้องก็ได้รับบัตรประชาชน ส่วนพิมและพลอยกำลังอยู่ในกระบวนการยื่นเรื่องขอมีบัตรประชาชน และต้องหาหลักฐานการเกิดมาพิสูจน์ให้ได้ซึ่งต้องใช้เวลาอีกนานเท่าไรไม่มีใครตอบได้ อนาคตของเด็กไร้สัญชาติทั้งสองจะเป็นอย่างไรต่อไปคงจะตอบไม่ยาก เพราะการไม่มีสัญชาติจะทำให้เด็กไม่สามารถได้รับบริการต่างๆ ทั้งการศึกษา สุขภาพ และอื่นๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชีวิตเด็กอย่างแน่นอน

(มูลนิธิพิทักษ์สตรี พ.ศ. ๒๕๕๕)

๒.๕ เด็กผู้ลี้ภัย

เด็กผู้ลี้ภัยที่อาศัยอยู่ในค่ายผู้อพยพตามแนวตะเข็บชายแดนไทยพม่า มีจำนวนทั้งสิ้น ๕๔,๐๒๑ คน^{๑๙} หลายคนเกิดในค่ายผู้อพยพ แม้จะได้รับ ความช่วยเหลือจากหน่วยงานระหว่างประเทศแต่สภาพความเป็นอยู่ การศึกษา และการรักษาพยาบาลเป็นไปอย่างจำกัด ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ลี้ภัย และเด็กผู้ลี้ภัยต้องดิ้นรนออกมาหางานทำและเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงและเอารัดเอาเปรียบจากนักค้าแรงงานมนุษย์

เด็กหญิงบี อายุ ๑๔ ปี และเด็กชายซี อายุ ๙ ปี สองคนพี่น้อง มาอยู่ในศูนย์อพยพผู้ลี้ภัยเมื่อประมาณ ๕-๖ ปีที่แล้ว ก่อนหน้านั้น อาศัยอยู่ที่ประเทศพม่ากับแม่และพ่อเลี้ยง แม่ถูกพ่อเลี้ยงฆ่าตาย พร้อมกับน้องที่อยู่ในท้องต่อหน้าต่อตาเด็กทั้งสอง หลังจากที่แม่ตาย ก็ได้ไปอาศัยอยู่กับตาชาย วันหนึ่งในขณะที่ชายไปทำงานนอกบ้าน ได้มีผู้ชายคนหนึ่ง มาขอเด็กทั้งสองไปดูแล ตาจึงยกเด็กทั้งสองให้ไปดูแล เด็กถูกแยกกันอยู่คนละบ้าน และถูกใช้งานอย่างหนัก หลังจากนั้นไม่นานชายคนนั้นก็พาเด็กทั้งสองข้ามชายแดนมาที่ศูนย์อพยพผู้ลี้ภัยในประเทศไทย และฝากให้ครอบครัวหนึ่งเลี้ยงเด็กทั้งสองเป็นลูกบุญธรรม

พ่อแม่บุญธรรมเป็นผู้นำชุมชนแต่เด็กทั้งสองถูกใช้ให้ทำงานบ้าน ได้ไปโรงเรียนบ้างแต่ไม่สม่ำเสมอ ถูกลูกสาวของพ่อแม่บุญธรรมด่าทอ อย่างหยาบคาย บางครั้งถ้าเด็กทำอะไรไม่ได้ตั้งใจก็จะทำโทษโดยการไม่ให้กินข้าว และบางครั้งก็ขังเด็กไว้ในห้อง ถูกลูกสาวพ่อแม่บุญธรรม ด่าว่า และถูกเตะ แต่แม่บุญธรรมก็จะเข้าข้างลูกสาวตัวเอง

^{๑๙} Aree Jampaklay, อ้างแล้ว

เด็กทั้งสองไม่มีความสุขและไม่รู้สึกว่พ่อแม่บุญธรรมปฏิบัติเหมือนตนเป็นลูกและเคยหนีออกจากบ้าน ทุกครั้งที่เด็กหายตัวไป พ่อแม่บุญธรรมก็ตามหาจนพบและพากลับบ้าน พ่อแม่บุญธรรมพูดดีกับเด็กต่อหน้าคนทั่วไป และเมื่อถามคนในชุมชนว่ามีใครจะพอดูแลเด็กได้ไหม ก็ไม่มีใครที่ต้องการรับดูแล เด็กหญิงบอกว่าจะฆ่าตัวตายถ้าต้องอยู่กับครอบครัวนี้ องค์การเอกชนในศูนย์ฯจึงส่งเด็กทั้งสองมาพักฟื้น และรับการคุ้มครองที่บ้านพักหญิงและเด็กขององค์กรเอกชนแห่งหนึ่ง เด็กหญิงบีและเด็กชายซีมีความหวังว่าจะได้มีโอกาสเดินทางไปตั้งต้นชีวิตใหม่ในประเทศที่สามเช่นผู้ลี้ภัยอื่นๆ

(มูลนิธิผู้หญิง พ.ศ. ๒๕๕๕)

๒.๖ เด็กไทยย้ายถิ่น

นอกจากเด็กๆ ที่ย้ายถิ่นจากประเทศเพื่อนบ้านแล้ว เด็กไทยก็มีการเคลื่อนย้ายออกจากครอบครัวเช่นเดียวกัน โดยมีทั้งที่ย้ายไปเพื่อหาที่เรียนต่อ ย้ายถิ่นตามพ่อแม่เพื่อไปทำงานทำ หรือย้ายถิ่นไปเพื่อหนีจากการถูกทำร้ายจากคนในครอบครัวหรือถูกล่วงละเมิดทางเพศ เด็กเหล่านี้จำนวนไม่น้อยต้องจบลงด้วยการเป็นเด็กเร่ร่อนหรือเด็กข้างถนน พยายามเอาตัวรอดทุกวิถีทาง ดังนั้นพวกเขาจึงเสี่ยงต่อการถูกใช้เป็นเครื่องมือในการทำงานผิดกฎหมาย ถูกทำร้ายร่างกายและถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น ถูกลำนำไปค้าบริการให้ชายต่างชาติ เป็นต้น

๒.๗ เด็กทำงานบ้าน

ตัวเลขของแรงงานเด็กทำงานบ้านในไทยไม่ได้รับการยืนยัน อย่างไรก็ตาม กระทรวงแรงงานประเมินว่ามีเด็กจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ คนที่มีอายุระหว่าง ๑๕-๑๗ ปี ทำงานอย่างถูกกฎหมายในสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ (ร้อยละ ๖๐ เป็นชาย และร้อยละ ๔๐ เป็นหญิง) ในจำนวนนี้ ไม่รวมแรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ที่ถูกบังคับให้ทำงานบ้านอีกเป็นจำนวนมาก^{๒๐}

แรงงานในภาคส่วนที่ไม่เป็นทางการ คือ ลูกจ้างที่เป็นเด็กทำงานบ้าน ยังไม่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยยังไม่มีกฎระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองลูกจ้างประเภทนี้ จึงมีข้อเสนอจากคณะทำงานร่วมภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ ให้กำหนดอายุขั้นต่ำของแรงงานเด็กทำงานบ้านอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี มีชั่วโมงการทำงานไม่เกินวันละ ๘ ชั่วโมง และต้องมีเวลาพักผ่อนและสวัสดิการที่เหมาะสม^{๒๑}

^{๒๐} สถานการณ์โดยทั่วไปของการใช้แรงงานเด็กในประเทศไทย, เอกสารเผยแพร่ข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๕๑, องค์การแรงงานระหว่างประเทศ, อ้างในรายงานสถานการณ์ลูกจ้างทำงานบ้าน: ปัญหาอุปสรรคและการขับเคลื่อนของภาคประชาสังคม, มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก, มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

^{๒๑} สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ รายงานผลการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ฉบับที่ ๓-๔ ประเทศไทย มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔

๒.๘ เด็กไทยที่เร่ร่อน

จำนวนเด็กไทยที่เร่ร่อนมีจำนวนมากขึ้นทั่วประเทศหรือมีประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน เพิ่มมากขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ประเมินว่ามีเด็กเร่ร่อน ๑๕,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ คน ขณะที่ครูที่ช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนหรือ ‘ครูข้างถนน’ มีเพียง ๑๕๐ คน เมื่อสำรวจเชิงลึกจะพบว่าเด็กเร่ร่อนเมื่อสิบปีที่แล้ว ส่วนใหญ่มีอายุ ๓-๑๑ ปี แต่ปัจจุบันเด็กเร่ร่อนมีอายุมากขึ้น ส่วนใหญ่ ๑๔-๒๔ ปี และเข้าสู่ครอบครัววัยรุ่นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังมีอาชีพขายบริการทางเพศมากขึ้น เพราะได้เงินง่าย สำหรับเด็กเร่ร่อนในพื้นที่เขตกรุงเทพฯ แหล่งที่มีเด็กเร่ร่อนอาศัยอยู่มากที่สุดคือ สะพานพุทธ หัวลำโพง สวนลุมพินี และสนามหลวง ส่วนต่างจังหวัดก็จะมีอยู่ที่เมืองพัทยาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ จังหวัดเชียงใหม่และภูเก็ต

ทุกวันนี้จำนวนเด็กเร่ร่อนมีแนวโน้มมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงวัยรุ่น ต้องการความอิสระ ไม่อยากอยู่ภายใต้การควบคุมของพ่อแม่ อยากใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อน ซึ่งเกิดจากปัญหาครอบครัวที่ผลักดันให้เด็กออกไปใช้ชีวิตเร่ร่อน กลายเป็นเด็กไม่มีวุฒิทางการศึกษา ไม่มีเอกสารแสดงตัว ทำให้ขาดโอกาสในด้านต่างๆ เหมือนเด็กทั่วไป^{๒๒}

^{๒๒} งานของใจ งานวิจัย เรียบเรียงจาก เวทีการกำหนดนโยบายสาธารณะ ‘ครูข้างถนนกับเด็กเร่ร่อน: ความหวังที่โดดเดี่ยวในสังคมไทย’, มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช), ๒๕๕๓

ความจำเป็น ในการปรับเปลี่ยน**มุมมอง** เรื่อง**เด็กเคลื่อนย้ายถิ่น**

เด็กๆ ได้กลายเป็นส่วนสำคัญของประชากรจำนวนมากที่เคลื่อนย้ายทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นในทศวรรษหน้า อันเป็นผลจากโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนผ่านทางสังคมและเศรษฐกิจและภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ถึงกระนั้นก็ตาม ในเวทีการถกเถียงต่างๆ ทั้งเรื่อง *การคุ้มครองเด็ก* และ *การย้ายถิ่น* กลับไม่ได้มองภาพรวมของ *เด็กๆ ที่เคลื่อนย้ายถิ่น* ในการถกเถียงนั้นๆ ผลที่เกิดขึ้นก็คือ นโยบายการช่วยเหลือและตอบสนองเด็กกลุ่มเปราะบางนี้จึงกระจุกกระจายและไม่สอดคล้องกัน ไม่สามารถคุ้มครองป้องกันให้เด็กเคลื่อนย้ายถิ่นสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมที่จำเป็นที่จะทำให้เด็กๆ สามารถเจริญเติบโต ได้รับการพัฒนาและได้รับการคุ้มครองให้รอดพ้นจากการถูกล่วงละเมิดและการทำร้ายได้

แนวคิดหรือการมององค์รวมเรื่อง เด็กเคลื่อนย้ายถิ่น ยังจำกัดอยู่มาก ทั้งในหน่วยงานของรัฐ ภาคประชาสังคมและองค์กรเอกชน ในขณะที่เด็กไทยซึ่งหาทางดำรงชีพอยู่บนท้องถนนถูกเรียกว่า เด็กข้างถนน เด็กกลุ่มนี้เสี่ยงต่อ

การเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม เด็กที่ย้ายถิ่นมาจากประเทศเพื่อนบ้านก็ถูกพิจารณาว่าเป็นเด็กต่างชาติที่ “ผิดกฎหมาย” หรือเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และเป็นเด็กผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ เด็กแต่ละกลุ่มเหล่านี้ต่างก็ “ถูกดำเนินการ” โดยใช้กฎหมายไทย กฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งกฎระเบียบต่างๆ ที่ถูกกำหนดมาเฉพาะเจาะจงสำหรับเด็กแต่ละกลุ่ม แต่เป็นที่น่าเสียดาย ที่เด็กส่วนใหญ่ที่ย้ายถิ่น เคลื่อนย้ายโดยไม่มีเอกสารการเดินทาง พวกเขาจึงถูกจัดการด้วยกฎหมายเข้าเมือง ซึ่งมีบทลงโทษผู้ที่หลบหนีเข้าเมืองมา และทำการผลักดันกลับประเทศต้นทางทันทีโดยไม่มีคำวินิจฉัยถึงการคุ้มครองเด็กต่างชาติเหล่านี้ ไม่มีการนำกฎหมายคุ้มครองเด็กของประเทศมาใช้กับเด็กกลุ่มนี้ การช่วยแรงงานเด็กต่างชาติออกมาจากสถานที่ทำงานที่เลวร้าย จัดอยู่ในประเภทเด็กที่ถูกนำมาค้า หรือเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เด็กกลุ่มนี้ไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายแรงงานแต่อย่างใด แม้ว่าพวกเขาจะทำงานอยู่ในโรงงานรถ หรือโรงงานที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม เป็นที่แน่ชัดว่ากฎหมายปราบปรามการค้ามนุษย์เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะแก้ปัญหา nạnาประการที่เด็กเคลื่อนย้ายถิ่นกำลังเผชิญอยู่ในประเทศไทย

เด็กชายวัยรุ่นคนหนึ่งมาจากประเทศลาว เพิ่งเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ ได้ ๓ วันและทำงานในโรงงานพลาสติกแห่งหนึ่ง โดนเครื่องจักรทำมือขาดไปหนึ่งข้าง เด็กถูกนำมาส่งโรงพยาบาลและคนที่นำเด็กมาส่งโรงพยาบาลก็หายไปทางโรงพยาบาลโทรศัพท์มาแจ้งมูลนิธิผู้หญิงเพื่อให้มาช่วยรับเด็กไปดูแลต่อ เด็กต้องการกลับบ้านที่ประเทศลาวให้เร็วที่สุดและเกิดอาการเครียดอย่างรุนแรง ปฏิเสธไม่ยอมกินข้าวกินน้ำกินยา แม้จะเป็นที่แน่ชัดว่าเด็กยังต้องการการพักผ่อนทั้งทางร่างกายและจิตใจก็ตาม แต่เนื่องจากเด็กเป็นวัยรุ่นและมีความคิดอ่านเป็นผู้ใหญ่ เราจึงให้น้ำหนักต่อความต้องการของเด็ก ในกรณีนี้ การนำหลักการผลประโยชน์สูงสุดของเด็กมาใช้จึงไม่ง่ายนัก เมื่อได้ดำเนินการแจ้งเจ้าหน้าที่แรงงานแล้ว เด็กจึงได้เดินทางกลับบ้าน โดยมูลนิธิฯ ได้ประสานกับองค์กรทางประเทศลาวให้มารอรับเด็กแต่ปรากฏว่าพลาดกัน เด็กได้เดินทางกลับบ้านโดยไม่ได้รับความช่วยเหลือและการชดเชยความเสียหายใดๆ

(มูลนิธิผู้หญิง กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕)

ประเด็นท้าทายในการคุ้มครอง เด็กเคลื่อนย้ายถิ่น

รัฐต้องคุ้มครองหรือผลักดันส่งกลับ

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และบันทึกความเข้าใจ (เอ็มโอยู) ระหว่างรัฐระบุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทำการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์โดยให้ผู้เสียหายเหล่านี้เข้าพักในสถานคุ้มครองฯของรัฐซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งกรณีและผู้เสียหายต้องมาเป็นพยานในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด สำหรับผู้เสียหายที่เป็นเด็กนั้นรัฐต้องให้การคุ้มครองสงเคราะห์ ขณะที่อยู่ในสถานคุ้มครองฯ เด็กจะได้รับการฝึกฝนทักษะอาชีพด้านต่างๆ บางครั้งต้องพักนานกว่าหนึ่งปี โดยเฉพาะในกรณีที่ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ดังนั้น แรงงานข้ามชาติที่เป็นผู้ใหญ่และวัยรุ่น จึงมักจะปฏิเสธว่าไม่ได้เป็นเหยื่อเพื่อที่จะไม่ต้องเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานคุ้มครองฯ ของรัฐ ผลปรากฏว่า จำนวนผู้ที่ตกเป็น

เหยื่อการค้ามนุษย์ซึ่งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองทำการคัดกรองจึงมีจำนวนน้อยลงๆ ทุกปี^{๒๓}

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีแรงงานข้ามชาติที่ถูกคัดกรองว่าเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์จำนวน ๒๙๓ คนในจำนวนนี้เป็นเด็ก ๒๒๑ คน ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ถูกส่งเข้ารับการสงเคราะห์และรอส่งกลับภูมิลำเนาในสถานคุ้มครองกึ่งตติระการ ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรุงเทพฯได้ผลักดันคนต่างด้าวกลับจำนวน ๖๒,๔๙๑ คน ในจำนวนนี้เป็นเด็ก ๙,๕๖๔ คน คนต่างด้าวเหล่านี้ถูกจับกุมและส่งตัวมาจากสถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพฯและสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองทั่วประเทศที่ไม่มีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านนั้นๆ^{๒๔}

ส่วนผู้หญิงและเด็กแรงงานข้ามชาติที่ไม่ได้ถูกระบุว่าเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์แต่อยู่ในสภาพน่าเป็นห่วง เช่น ป่วย มาคนเดียวไม่มีเพื่อนหรือญาติ เป็นต้น จะได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่รัฐ และองค์กรเอกชนที่ทำงานในสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยประสานงานส่งต่อไปยังองค์กรในประเทศนั้นๆ เพื่อทำการช่วยเหลือต่อไป

จากสถานการณ์และสภาพการของเด็กย้ายถิ่นข้างต้นแสดงให้เห็นว่ามีเด็กจำนวนไม่น้อยที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์และมีเด็กจำนวนมากที่ย้ายถิ่นและอยู่ในขั้นตอนของการเคลื่อนย้ายถูกจับกุม กฎหมายที่ถูกนำมาใช้คือ กฎหมายคนเข้าเมือง ซึ่งทำให้เด็กถูกจับและถูกควบคุมตัว ถูกผลักดันกลับประเทศเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ โดยไม่มีการคำนึงถึงสิ่งที่เด็กควรจะได้รับ

^{๒๓} Siriporn Skrobaneck and Sebastian Boll, Migration, Deportation and Recovery: An Analysis with TdH-Supported Shelters in Southeast Asia, 2011

^{๒๔} เพิ่งอ้าง.

การคุ้มครองรวมทั้งสวัสดิภาพของเด็กใดๆ ทั้งสิ้น ทั้งๆ ที่ประเทศไทยมีกฎหมายคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖ ก็ตาม

นอกจากนั้น ยังมีข้อน่าสังเกตุว่าเด็กย้ายถิ่นที่เป็นแรงงานข้ามชาติที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ซึ่งถูกส่งตัวไปรับการสงเคราะห์ที่สถานคุ้มครองนั้น เด็กเหล่านั้นได้มีโอกาสได้บอกสิ่งที่เขาต้องการมากน้อยเพียงใด หรือผู้ปฏิบัติงานได้คำนึงถึงตัวตนและความต้องการของเด็กเหล่านั้นอย่างไร การส่งเด็กกลับภูมิลำเนาเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเด็กหรือไม่โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงสาเหตุที่เด็กบางคนตัดสินใจย้ายถิ่นเพราะความรุนแรงในครอบครัว หรือเด็กย้ายถิ่นเพื่อหนีจากความยากจนและพ่อแม่เป็นหนี้เพื่อส่งเสริมให้เด็กมาทำงาน เด็กอาจต้องการมีงานทำอยู่ในประเทศไทยให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นต้น

ดังนั้น การจับกุมและผลักดันเด็กข้ามชาติจึงเป็นคนละเรื่องกับการคุ้มครองเด็กโดยสิ้นเชิงและแท้จริงแล้วขัดแย้งกัน เพราะการคุ้มครองชีวิตและจิตใจเด็กเป็นเป้าหมายสูงสุดของการทำงานโดยไม่คำนึงว่าสถานภาพทางกฎหมายของเด็กคนนั้นจะเป็นอย่างไร ในขณะที่รัฐใช้กฎหมายเพื่อจับกุมและผลักดันกลับประเทศ สภาพที่เด็กถูกควบคุมตัวร่วมกับผู้ใหญ่เพื่อรอผลักดันส่งกลับประเทศนั้น เป็นสภาพที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก นอกจากนี้ การจับกุมและการผลักดันเด็กๆ กลับประเทศอาจไม่เป็นวิธีที่คุ้มครองเด็กที่ได้ผล เพราะพบว่าเด็กเคลื่อนย้ายเดินทางเข้าออกประเทศไทยจำนวนมาก โดยเฉพาะจากประเทศกัมพูชาพบว่า เดินทางเข้าออกประเทศไทยเพื่อมาขอทานหลายครั้งมาก บางรายถึงร้อยครั้งขึ้นไป ปัญหาเด็กย้ายถิ่นจึงเป็นปัญหาที่ทำทนายและสะท้อนให้เห็นว่า กฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ และนโยบายที่ประเทศไทยใช้อยู่ในปัจจุบันที่แยกส่วนเฉพาะกลุ่มยังไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองเด็กเคลื่อนย้ายโดยรวม และจำเป็นจะต้องมีการนำมาทบทวนเพื่อหาทางบูรณาการนโยบายและประสานการทำงานกันต่อไป

ความก้าวหน้า ในเวทีระหว่างประเทศเกี่ยวกับ การคุ้มครองเด็กเคลื่อนย้าย

การประชุมนานาชาติที่บาร์เซโลนาเรื่อง เด็กเคลื่อนย้าย

คำว่า “เด็กเคลื่อนย้าย หรือ *Children on the Move (CoM)*” นับว่าเป็นคำใหม่ในประเทศไทยที่ยังไม่มีการหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงมากนัก เด็กเคลื่อนย้าย ได้ถูกนำมาถกเถียงเป็นครั้งแรกในการจัดประชุมนานาชาติเรื่อง *เด็กเคลื่อนย้าย* ที่กรุงบาร์เซโลนา ประเทศสเปน ระหว่างวันที่ ๕-๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ประชุมได้มีฉันทามติในการให้ความสำคัญในประเด็นเรื่อง เด็กเคลื่อนย้าย หรือ “*Children on the Move*” และเรียกร้องให้เกิดการลงมือปฏิบัติงานร่วมกันในการส่งเสริมวิธีการที่กว้างกว่าและครอบคลุมหัวใจหลักของนโยบายสาธารณะในด้านต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงกับเด็กเคลื่อนย้าย

หลังจากนั้นได้มีการจัดประชุมต่อเนื่องที่กรุงลอนดอนในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ และได้จัดตั้งคณะทำงานระดับนานาชาติว่าด้วยเรื่อง เด็กเคลื่อนย้ายขึ้น (Global Working Group on Children on the Move

มีชื่อย่อว่า GWG COM) มี *ภารกิจที่สำคัญคือ ทำให้ประเด็นเด็กเคลื่อนย้าย
เกิดความชัดเจนขึ้นในวาระสำคัญๆ ของนโยบายการพัฒนา และส่งเสริมให้เกิด
การพัฒนากลไกการคุ้มครองเด็กในที่ต่างๆ ซึ่งมีเด็กเคลื่อนย้ายทั้งในประเทศ
และระหว่างประเทศ*

เด็กเคลื่อนย้ายหมายถึงเด็กกลุ่มไหน

การประชุมที่บาร์เซโลน่าบรรลุข้อสรุปร่วมกันว่า เด็กเคลื่อนย้าย (Children on the Move: COM) มิใช่เป็นเด็กกลุ่มใหม่ แต่เป็นการกำหนดวิธีการทำงานกับ “เด็ก” ผ่านมุมมองที่กว้างมากขึ้นทั้งงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาจากความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายและการย้ายถิ่น ไม่ได้มุ่งเน้น ที่สภาพปัญหาเพียงอย่างเดียว ซึ่งในการประชุมที่บาร์เซโลน่าใช้คำว่า “Construction of the new system-based approach” ซึ่ง *วิธีการทำงาน
แบบนี้จะเป็นกลไกสามารถป้องกันและคุ้มครองเด็กที่เคลื่อนย้ายถิ่นได้ทั้งใน
สามระดับ คือ ก่อนที่เด็กจะทำการเคลื่อนย้ายถิ่น ระหว่างที่เด็กเคลื่อนย้ายถิ่น
และเมื่อเด็กเคลื่อนย้ายถิ่นสำเร็จแล้วคือ ไม่ว่าเด็กจะถึงจุดหมายปลายทาง
ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ก็ตาม* ในที่ประชุมยังมีความเห็นร่วมกันว่า การทำงาน
แบบใหม่นี้ จะทำให้สามารถไปไกลกว่าการใช้วิธีการทำงานแบบเป็นประเภทๆ (category-based approach) เพราะจะช่วยทำให้เราสามารถพุ่งความสนใจ
ไปที่เด็กกลุ่มเปราะบางต่างๆ ความเสี่ยงต่างๆ ของเด็ก การขาดแคลน
ความคุ้มครองเด็กในระหว่างการเดินทางเคลื่อนย้าย^{๒๕}

^{๒๕} Report on International Conference on Children on the Move, Barcelona
5-7 October 2010

การประชุมที่บาร์เซโลนา

ได้กำหนดความหมายของเด็กเคลื่อนย้าย ดังนี้^{๒๖}

เด็กเคลื่อนย้าย (Children on the Move) เป็นความหมายร่วมที่หมายถึงบุคคลใดก็ตามที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี และได้จากถิ่นฐานที่เคยอยู่อาศัยและกำลังอยู่ในระหว่างทางเพื่อจะไปที่ย้ายหรือได้เดินทางมาถึงจุดหมายปลายทางแล้ว เด็กสามารถเคลื่อนย้ายอยู่ภายในประเทศหรือข้ามพรมแดนของประเทศ การเคลื่อนย้ายนี้อาจเป็นการเคลื่อนย้ายตามกฎหมายหรือเป็นการถาวร การเคลื่อนย้ายของเด็กมีทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจ ไปกับบิดามารดา เพื่อนหรือบุคคลอื่นหรือไปคนเดียว ตัวอย่างของเด็กเคลื่อนย้าย เช่น ผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ (Internal displaced persons) ผู้แสวงหาสถานที่ลี้ภัยและผู้ลี้ภัย (Asylum seekers and refugees) ผู้ย้ายถิ่น (Migrants) หรือผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ (Trafficked persons)

ในระหว่างการเคลื่อนย้ายนี้ เด็กคนหนึ่งอาจจะปรับเปลี่ยนจากประเภทหนึ่งไปอีกประเภทหนึ่งได้ ตัวอย่างเช่น เด็กคนหนึ่งเป็นเด็กพลัดถิ่นในประเทศที่กำลังมีการสู้รบเกิดขึ้น เด็กคนนี้อาจจะถูกกองกำลังติดอาวุธจับตัวไปก็ได้ หรือเด็กคนนี้อาจจะข้ามพรมแดนระหว่างประเทศมาได้และถูกนำไปแสวงประโยชน์ก็ได้ ความเสี่ยงและโอกาสต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับเด็กที่เคลื่อนย้ายนั้นแตกต่างกันในแต่ละเส้นทางและปัจจัยแวดล้อมของการเคลื่อนย้าย

^{๒๖} เพิ่งอ้าง.

ข้อเสนอแนะบางประการจากการประชุมที่ บาร์เซโลนา

ข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถเริ่มต้นการทำงานเรื่องเด็กเคลื่อนย้ายในประเทศของตนเอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

✎ การกำหนดกรอบและความหมายของ *เด็กเคลื่อนย้าย* ยังต้องดำเนินการต่อไป ในการประชุมที่บาร์เซโลนายังไม่สามารถหาคำจำกัดความได้อย่างชัดเจน แต่ให้แต่ละประเทศที่เข้าร่วมประชุมกลับไปทำงานต่อยอดเพิ่มเติมภายในประเทศของตนเองต่อไป

✎ คำว่า “เด็กเคลื่อนย้าย” หรือ “Children on the Move (CoM)” ไม่ใช่เป็นการกำหนดเด็กกลุ่มใหม่ขึ้นมา แต่เป็นการกำหนดวิธีการทำงานกับ “เด็ก” ผ่านมุมมองที่กว้างมากขึ้นทั้งงานป้องกันและแก้ไขปัญหาจากความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้าย ไม่ได้มุ่งเน้นที่สภาพปัญหาเพียงอย่างเดียว

✎ ความท้าทายในการกำหนดนิยามที่ครอบคลุมการเคลื่อนย้ายของเด็กในทุกระยะตั้งแต่เด็กเริ่มออกมาจากบ้านหรือถิ่นที่อยู่อาศัยจนถึงจุดหมายปลายทางต่างๆ หรือเด็กที่ได้รับกระทบจากการย้ายถิ่นของคนในครอบครัว หรือเด็กที่ถูกทอดทิ้งเนื่องจากพ่อแม่ย้ายถิ่นเพื่อไปหางานทำในประเทศ และต่างประเทศ หรือเด็กไร้สัญชาติ

เสียงของเด็กเคลื่อนย้ายถิ่นในที่ประชุมบาร์เซโลนา

ธนัช มาจากประเทศไทย พ่อของเขามาจากประเทศพม่า ส่วนแม่เป็นชาวกะเหรี่ยงซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้จะไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นพลเมืองของประเทศที่เขาเกิดมาแต่ถือเป็นชาวต่างชาติ ธนัชเป็นเด็กไร้รัฐ เขาเป็นเด็กที่ไม่มีสัญชาติ เขาไม่มีหลักฐานใดๆ ทั้งสิ้นจึงทำให้เขาไม่สามารถเข้าเรียนหรือหางานทำได้ ปัจจุบันแม้ว่ารัฐจะได้ยอมให้เด็กเหล่านี้มีสิทธิได้รับการศึกษาแต่การแสวงประโยชน์จากเด็กย้ายถิ่นก็ยังเป็นปัญหาที่ร้ายแรง ความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและการมีเอกลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับเด็ก ธนัชบอกว่า “ผมต้องการมีสัญชาติ มีตัวตน ผมไปเล่นฟุตบอลไม่ได้ เพราะผมไม่มีเอกสารใดๆ เลย”^{๒๗}

^{๒๗} เฟิงอ่าง.

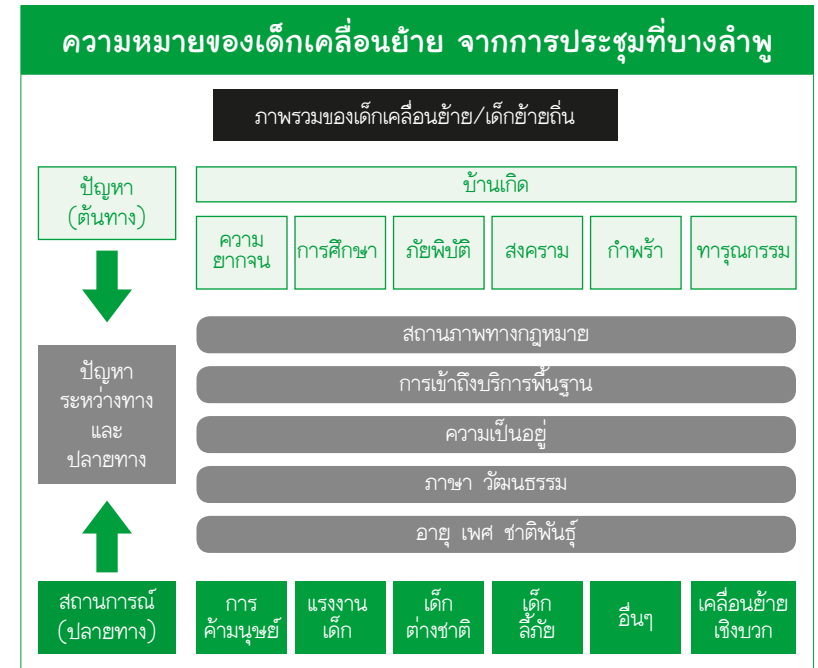
การขับเคลื่อน ประเด็นเด็กเคลื่อนย้ายถิ่น ในประเทศไทย: จากบาร์เซโลนา ถึงบาวาลาปู

เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ องค์กรเอกชนซึ่งทำงานด้านเด็กและผู้หญิงในไทยรวม ๒๐ องค์กรรวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศ ๓ องค์กรได้มาประชุมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนสถานการณ์เด็กย้ายถิ่นและการค้าเด็กในประเทศไทย รวมทั้งได้มีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องเด็กเคลื่อนย้าย Children on the Move (CoM) ซึ่งเป็นผลจากการประชุมที่บาร์เซโลนา ผู้เข้าร่วมประชุมได้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องขับเคลื่อนการทำงานกับเด็กย้ายถิ่นให้เป็นองค์รวมไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นเครือข่ายจึงได้มีมติให้จัดตั้ง *ภาควิชาเด็กเคลื่อนย้าย* ขึ้นมาเพื่อผลักดันประเด็น “เด็กเคลื่อนย้าย” มีเป้าหมายในการพัฒนาและกระบวนการส่งเสริม พัฒนา และได้รับความคุ้มครอง “เด็กเคลื่อนย้าย” ตามหลักการแห่งสิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชน โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพทางกฎหมายของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อให้เด็กได้รับการส่งเสริม พัฒนา และได้รับความปลอดภัยและปลอดภัยจากความรุนแรงและการทารุณกรรมในรูปแบบ

ต่างๆ ๒) เพื่อรณรงค์การทำงานในทุกภาคส่วนโดยการสร้างความเข้าใจต่อสังคม และการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ๓) เพื่อผลักดันให้เกิดนโยบาย ที่ให้การส่งเสริม พัฒนา คุ้มครอง และแนวทางปฏิบัติทั้งในระดับชาติและระดับ ภูมิภาค

สำหรับกระแส เด็กเคลื่อนย้าย “Children on the Move” นับว่าเป็นกระแสใหม่ในประเทศไทยที่ยังไม่มีการหยิบยกขึ้นมาถกเถียงกันมากนัก และยังไม่มีคำนิยามหรือการบัญญัติศัพท์ขึ้นมาใช้อย่างเฉพาะเจาะจง ดังนั้นขอใช้คำว่า “เด็กเคลื่อนย้าย” แทนคำว่า “Children on the Move” เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องต้นให้ตรงกัน ดังนั้น “เด็กเคลื่อนย้าย” อาจกล่าวได้ว่าไม่ใช่เป็นการสร้างเด็กกลุ่มใหม่ขึ้นมา แต่เป็นการประดิษฐ์คำขึ้นมาใหม่เพื่อให้ครอบคลุมเด็กทุกกลุ่ม เป็นการปรับวิธีการมอง “ปัญหา” ให้เป็นมุมมองของ “ภาพรวมทั้งหมด” แทน ไม่ใช่เป็นการมองที่ “ปัญหา” รวมถึงการวางแผนการดำเนินงาน เนื่องจากไม่ว่า “เด็ก” จะลงเอยเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือแรงงานเด็ก หรือตามสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นก็ตาม ปัจจัยที่ทำให้เกิดมีความคล้ายคลึงกัน เช่น ความยากจน การศึกษา ภัยพิบัติทางธรรมชาติและสงคราม กำพร้า และทารุณกรรม เป็นต้น เมื่อมีหลายๆ ปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัจจัยผลักดันให้ “เด็ก” ประสบกับสถานการณ์ในการเสียสภาพสิทธิทางกฎหมาย การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานทางด้านสาธารณสุขและด้านกฎหมาย สภาพความเป็นอยู่ ภาษาและวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยผลักดันไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม หรืออายุ เพศ และชาติพันธุ์ เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันนี้การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานในประเทศนี้เกี่ยวกับเด็กนั้น มักแบ่งการทำงานตามปัญหาปลายทางที่เกิดขึ้น ได้แก่ การค้ามนุษย์ แรงงานเด็ก เด็กย้ายถิ่น/ข้ามชาติ เด็กลี้ภัย เด็กที่เคลื่อนย้ายในเชิงบวก เช่น บางองค์กรที่เน้นการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง หรือบางองค์กรมุ่งเน้นเรื่องการทำงานเชิงป้องกัน หรือบางองค์กรมุ่งเน้นเรื่องการเฝ้าติดตามเรื่องคดีความ เป็นต้น การดำเนินงานของแต่ละองค์กรมักขึ้นอยู่กับความถนัดขององค์กรนั้นๆ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการทำงานกับเด็กย้ายถิ่นที่ตรงกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหาความหมายและขอบเขตของคำว่า เด็กเคลื่อนย้าย หรือ Children on the Move เพื่อใช้เป็นกรอบในการทำงานร่วมกันต่อไป ดังนั้น จึงขอเสนอให้ใช้ความหมายของเด็กเคลื่อนย้ายจากที่ประชุมบาร์เซโลนา และหลายๆ องค์กรที่ทำงานคุ้มครองเด็ก เช่น องค์กรช่วยเหลือเด็ก (Save the Children) องค์กรแตร้ เด ซอมส์ องค์กรยูนิเซฟ องค์กรไอแอลโอ องค์กรไอโอเอ็มได้ใช้ความหมายนี้เป็นหลักในการทำงานเรื่องเด็กเคลื่อนย้าย (ดูที่หน้า ๖๕)

ความท้าทายของเครือข่าย ในการขับเคลื่อนร่วมกันในประเด็น “เด็กเคลื่อนย้าย”^{๒๘}

✈ ความท้าทายในการกำหนดค่านิยมของคำว่า “Children on the Move” ให้ครอบคลุมการเคลื่อนย้ายของเด็กทุกระยะ ตั้งแต่ต้นทางก่อนการเคลื่อนย้าย (Pre mobility) ระหว่างทาง (Mobility) และเมื่อมาถึงปลายทาง (Post mobility)

✈ การสนับสนุนการย้ายถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก แคไหนที่สามารถยอมรับให้เด็กย้ายถิ่นได้อย่างอิสระ และมีอายุเท่าไรที่สามารถย้ายถิ่นได้เองตามลำพังโดยไม่เกิดความเสี่ยงในบริบทของประเทศไทย

✈ ทำอย่างไรให้ “เด็กเคลื่อนย้าย” สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในระดับชาติ และระดับภูมิภาค

^{๒๘} รายงานการประชุมสถานการณ์การค้าเด็กและการย้ายถิ่นของเด็ก : ในสายตาคังกร เอกชนไทย, มูลนิธิผู้หญิง และองค์กรแอทร์ เด ซอมส์ เนเจอร์แลนด์, มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

✦ ทำอย่างไรในการกำหนด “มาตรฐานขั้นต่ำในการคุ้มครองเด็ก (Minimum Standard on Child Protection)” พร้อมทั้งแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองเด็กเคลื่อนย้าย

✦ ประเทศไทยต้องกำหนดและบูรณาการนโยบายเกี่ยวกับ เด็กเคลื่อนย้าย เนื่องจากปัจจุบันเป็นที่แน่ชัดแล้วว่าจำนวนเด็กย้ายถิ่นต่างชาตินั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่อาเซียนจะเป็นหนึ่งเดียวกัน จะส่งผลให้การเคลื่อนย้ายของประชากรในประเทศลุ่มแม่น้ำโขงเพิ่มสูงขึ้น แรงงานต่างชาติจำนวนมากแม้จะเป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือแต่มีแนวโน้มจะอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานและอาจจะอยู่ถาวร ไม่ว่าจะโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ดังนั้น ลูกหลานของแรงงานเหล่านี้ก็จะอาศัยอยู่ในประเทศไทย เด็กๆ เหล่านี้เกิดและเติบโตขึ้นมาในเมืองไทยและกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ไม่ว่าจะสังคมไทยจะยินดีต้อนรับพวกเขาหรือไม่ก็ตาม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีแผนเร่งด่วนที่จะบูรณาการเด็กเหล่านี้เข้ากับสังคมไทยและเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศไทยร่วมกันต่อไป

สิ่งที่น่ากังวลมากที่สุดคือ เด็กเหล่านี้หากไม่มีหรือไม่ได้รับสัญชาติ ก็จะไม่มีความสิทธิต่างๆ เช่น การศึกษา การรักษาพยาบาล และการบริการทางสังคมอื่นๆ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความเจริญเติบโตและคุณภาพชีวิตของเด็กอย่างรุนแรง^{๒๙}

✦ ทำอย่างไรรัฐในประเทศลุ่มแม่น้ำโขงโดยเฉพาะ พม่า ลาว เขมรและไทยจึงจะมีการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการทำงานคุ้มครองเด็กร่วมกัน โดยใช้กรอบและวิธีการทำงานเพื่อให้สามารถคุ้มครองเด็กที่เคลื่อนย้ายให้ครอบคลุมทั้งในประเทศต้นทางและปลายทาง

รายชื่อภาคีสมาชิกเด็กเคลื่อนย้าย ประเทศไทย ProCoM Thailand

๑. มูลนิธิกระจกเงา	www.mirror.or.th
๒. มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา (พชภ.)	www.hadp1985.org
๓. มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก (FACE)	www.face-thailand.org
๔. มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก	www.iamchild.org
๕. มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก (CPCR)	www.thaichildrights.org
๖. มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN)	www.lpnfoundation.com
http://www.facebook.com/pages/Labour-Rights-PromotionNetwork/371018579290WW.lpnfoundation.com
http://lpnfoundationblog.blogspot.com/
๗. กลุ่มละครชุมชน “ก๊ับไฟ” (Gabfai community theatre group)	www.gabfai.com
http://gabfai.wix.com/gabfai-community-theatre-group
๘. มูลนิธิผู้หญิง (FFW)	www.womenthai.org
๙. มูลนิธิพิทักษ์สตรี (Alliance Anti Traffic: AAT)	www.aatthai.org
www.allianceantitrafic.org
๑๐. มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย	

^{๒๙} Aree Jampaklay, อ้างแล้ว

๑๑. ศูนย์พัฒนาการศึกษาเพื่อลูกหญิงและ
ชุมชน (DEPDC/Mekong Regional
Indigenous Child Rights Home) www.depdc.org
www.depdcblog.wordpress.com
๑๒. มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก
(FOCUS/TRAFCORD) โดยโครงการ
หน่วยประสานงานเพื่อต่อการค้ามนุษย์
ภาคเหนือ www.trafcord.org
๑๓. คณะกรรมการคาทอลิก
เพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น (NCCM) www.nccmthailand.org
๑๔. กลุ่มหญิงสู้ชีวิต (LOL)
๑๕. โครงการเพื่อน เพื่อน
องค์กรเฟรนด์อินเตอร์เนชันแนล
ประเทศไทย www.friends-international.org
๑๖. โครงการประสานชาติพันธุ์อันดามัน
๑๗. ภาคีต่อต้านการค้าเด็กและหญิง
แห่งประเทศไทย
๑๘. เอ็คแพท อินเตอร์เนชันแนล [http://www.ecpat.net/El/index.
asp](http://www.ecpat.net/El/index.asp)
๑๙. มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์
ทางเพศจากเด็ก <http://www.ecpat-thailand.org/>
๒๐. องค์กรช่วยเหลือเด็ก
(Save the Children) [http://crossborderprogramme.
wordpress.com/](http://crossborderprogramme.wordpress.com/)
๒๑. โครงการอิมแพค องค์กรไอ อาร์ ซี
๒๒. Children Mind www.ichildrenmind.com